

Skiriu Močiutei, kurios jau nebėra,
ir Geriausiam Draugui, kuris dar yra.

Neurologė tyrinėja išvadas nežiūrėdama į mane ir nežiūrėdama į mane sako diagnozę.

Tą žodį aš žinau ir jis skamba kaip nuosprendis.

– Bet patologijos nėra, – sako neurologė atsisukdama ir pažiūrėdama tiesiai į akis.

– Palaukite... – sakau.

Man atrodo, kad ji per daug skuba ir kad aš kažką praleidau:

– Aš... aš visiškai nieko nesuprantu, – sakau.

Ji pakartoja diagnozę. Ir diagnozė skamba taip pat klaidingai kaip ir pirmą kartą.

– Bet patologijos nėra, – sako neurologė.

– Ką tai reiškia?? – klausiu aš.

– Jūsų smegenų raukšlės labai gilios, – sako neurologė. – Bet patologijos nėra.

– Ir ateityje aš problemų dėl to neturėsiu? – tyliai klausiu.

– Ne, – papurto galvą neurologė.

– Ne? – netikiu atsakymu, ir man tiesiog reikia, kad mane ramintų.

– Ne.

– Tada tai pats nuostabiausias komplimentas mano gyvenime, – atsargiai sakau ir laikiu, kad vėl pagąsdins.

Vien dėl tokio komplimento buvo galima valandą gulėti magnetinio rezonanso tomografe ir vos neuždusti.

– O kodėl man dreba kojos? – klausiu.

– Nerimo sindromas, – sako neurologė. – Nuo jūsų name vykstančio remonto.

Prieš lįsdama į tomografą aš pati apie tuos mūsų namo ir aplinkinių namų kapitalinius remontus ir papasakojau. O dabar stebiuosi. O dar sako, kad gilios smegenų raukšlės.

Remontai mūsų name ir aplink mūsų namą jau vyksta penkerius metus.

Senamiesčio tankinimo darbai. Jų tikslas: iš nieko sukurti bent porą šimtų kvadratinų metrų.

Per tą laiką aš parašiau dvi knygas.

Kai rašiau tą apie viduramžius, virš manęs darė kapitalinį palėpės remontą, o po manimi kapitaliai įrenginėjo viešbučio apartamentus.

Aš baigiau knygą, o jie nebaigė.

Ir lygiai po mėnesio man pradėjo drebėti kojos. Iki kelių. O galvoje atsivėrė juodoji skylė.

Dėl ko nors nerimauju?

Dėl nieko, išskyrus tai, kad tuoj gręš perforatoriumi, tuoj pjaus plyteles, siurbs profesionaliu siurbliu, šlifuos parketą, daužys laužtuvu, dirbs savaitgalį iki aštuonių vakaro, montuos ventiliatorius, įvedinės elektrą, statys skaitiklius, iki nakties statybininkai nešios langus.

Vėl įlūš ir vėl užpils. Ir tuo, ir tuo.

Kaip ir visus kaimynus.

Dar man neramu, kad kur nors visai šalia prasidės naujas kapitalinis remontas.

Ir kad tos – trijų kvadratinų metrų skylės lubose, tiesiai virš mano rašomojo stalo, iki šio savaitgalio neužtaisys.

O gal ir visai neužtaisys.

O daugiau nesijaudinu dėl nieko.
Visi kiti gyvenimo kataklizmai rašymui tik padeda.

Pasakoju apie savo tomografo rezultatus ir drebančių kojų fenomeną savo Geriausiam Draugui.

– Visi įsivaizduoja, kad profesionalaus rašytojo pagrindinė profesinė liga yra hemorojus, – sako Jis.

– O iš tikrųjų?

– O iš tikrųjų – neurozė.

Būti rašytoju – tai gyventi keletą metų savo galvoje nebaigtame statyti pasaulyje.

Kai per visokias statybines medžiagas, faktus ir artefaktus net praeiti negali, nes statai viduramžių galą ar Cingų dinastijos Kinijos imperatoriaus rūmus su visomis intrigomis.

O jei šalia tavo galvoje nebaigto statyti pasaulio du kaimynai – viršuje ir apačioje – vienu metu pradeda savo kapitalinius remontus?

Tai vienu metu vienoje vietoje atsiranda trys nebaigti statyti pasauliai. Iš kurių du – nepakeliamai triukšmingi.

Ir tu vienu metu kankiniesi ir šokinėji dėl jų visų.

Čia jau ne tik į tomografą galima patekti.

Nors dabar, kai jau žinau, kad man nerimo sindromas, man pasidarė kiek ramiau.

Kai nueinu pas kokį gydytoją, dažniausiai manęs klausia:

– Ar jūsų darbas sėdimas?

– Intelektualinis, – sakau.

Jie visada pasižiūri į mane pro savo akinius taip, tarsi tai, ką aš ką tik pasakiau, būtų ne visiška tiesa, o tik arogancija ir chamizmas.

O tai – visiška tiesa. Kai galvoju, aš dažniausiai nesėdžiu, o stoviu, einu su reikalais arba vaikštau.

O dabar ir su tuo vaikščiojimu problemos.

– Ne visų rašytojų pagrindinė profesinė liga yra neurozė, – sakau savo Geriausiam Draugui kiek pagalvojusi, pavaikščiojusi ir prisiminusi, ką kada skaičiau. – Pavyzdžiui, Balzakui visą laiką tino kojos ir jis jas laikė bliūde. O man nerimo sindromas nuo gręžimo perforatoriumi.

Dar nuo žolės pjovimo traktoriumi. Malkų ir medžio šakų pjovimo benzopjūklų, sirenų ir motociklų gatvėje, nuo žemo dažnio *bumčikų*.

Ir dar nuo indų plovimo ar kambarių tvarkymo.

Kai tai daro kiti.

Bet kuri patalpa, kurioje aš rašau ar miegu, labai greitai pratęsia mano fizines ribas ir tampa personaliniu egzokostiumu, o kiekvienas prisilietimas prie mano egzokostiumo – net jei prisiliečiama tik garso banga – sukelia man fizinį skausmą.

Kai man buvo trisdešimt treji, nebuvo nė mažiausio nerimo dėl triukšmo. Nė mažiausio.

Tada nerimavau tik dėl vieno dalyko: man jau trisdešimt treji, o aš nieko, visiškai nieko savo gyvenime nepadariau.

Ir gal jau ir nebepadarysiu.

Tuo metu gyvenau šalia sankryžos. Tiesiogine to žodžio prasme.

Kartą per mėnesį po mano langais mažiausiai du automobiliai be gailėsčio plodavosi vienas į kitą, o nuo pravažiuojančių troleibusų keliamos vibracijos ir grindys, ir senovinė tachtą, ir trispalvė kaimynų katė ant mano palangės purtydavosi nesustodamos.

Ir net sekcijos stiklai virpėdavo dieną naktį.

Ar mane tie garsai nors kiek jaudino? Nė kiek.

Aš įsijungdavau galingą JBL namų kino sistemą ir su muzika ant senovinio parketo važinėdavau *samokatu*, kad mažiau galvočiau apie tai, jog nieko, visiškai nieko savo gyvenime nepadariau.

O vieną dieną staiga nusprendžiau paskaityti.

Perskaičiau šimtą džen koanų, supratau, kad esu rašytoja, parašiau pirmą knygą ir pradėjau ieškoti tylos.

Kaip Dievo.

Po metų persikėliau į tylesnę vietą, be troleibusų, bet gyventi dėl pasaulio keliamo triukšmo darėsi vis sunkiau.

Man prireikė net trijų juodos rytinės tuštumos ir nusivylimo mėnesių bandant sustabdyti kojų drebėjimą. Po trijų mėnesių tapo visiškai aišku: sustabdyti drebėjimo jokiais valios pastangomis nepavyks, o juodoji, bet kokią „intelektualinę“ medžiagą smegenyse naikinanti skylė neleido net skaityti.

Nors jokios skylės tomografas neparodė. Netgi atvirkščiai.

Greičiausiai persitempiau su ta knyga apie viduramžius.

Ar galėjau jos nerašyti? Negalėjau.

Norėjau nueiti vienos savo protėvių giminės šakos pėdsaku iki galo.

Ir nuėjau.

Ir už tai sumokėjau šiek tiek per daug.

– Dabar taip greičiausiai ir liks, – sako kitas Gydytojas.

Labai guodžiantis pastebėjimas. Ir jokie vaistai nepadės?

– Jums reiktų pagyventi kur nors tyloje, – sako tas kitas Gydytojas.

Šiame pasaulyje nebeliko tylos.

– O eiti sunku? – klausia tas kitas Gydytojas.

Ne, eiti nesunku, tik toks jausmas, kad eini ne šaligatviu, ne gatve, o brendi į Baltijos jūrą. Visą laiką jauti vandens pasipriešinimą iki kelių.

Žiūriu į veidrodį: vizualiai to drebėjimo kaip ir nematyti.

Tik jausmas labai nemalonus ir iš ryto pradeda purtyti kaip žadintuvas kartu su plytelių pjovimo garsu.

Ir iš ryto dreba ne tik kojos iki kelių, bet ir visas kūnas.

Dreba, ir nuo to drebėjimo labai skauda.

Bet gydytojams ir remontininkams nusingauti.

Pirmoji knyga, kurią atsiverčiau po tų trijų beviltiškų drebėjimo mėnesių, buvo apie naujausius neuromokslo pasiekimus.

Skaičiau lėtai. Du kartus. Gręžiant perforatoriui. Pusę metų.

Knyga šiek tiek apramino, kad smegenys plastiškos ir viską galima pakeisti.

Bet tik praėjus metams pajutau, kad vėl galiu mąstyti, rašyti ir netgi kalbėti, kai kiti to mano kalbėjimo klausosi.

Net nuvažiavau į Leipcigą pakalbėti. Tris ar keturis kartus.

Šypsojaisi.

Skylės smegenyse nebejaučiau, liko tik kojų drebinimas.

Ką veikiau visus tuos metus?

Atsakinėjau į nesibaigiančius laiškus.

Koks siaubingas dalykas, kai rašytojo gyvenimas susitraukia iki atsakinėjimo į laiškus!

Dar, kad išgyvenčiau, uosčiau nišinius kvėpalus.

Labai gražiai skamba: uosčiau nišinius kvėpalus, o tiesa daug liūdnėsnė – ištisus metus visas mano pasaulio suvokimas buvo susitraukęs iki uoslės.

Kaip šuns.

Bandžiau išrinkti tinkamiausią odos kvapą savo būsimam Antagonistui. Jeigu toks kada bus.

Pinigai lėtai ir be jausmų ėjo į pabaigą.

Viename iš laiškų...

Viename iš laiškų nepažįstamas profesorius manęs klausė... ar sutikčiau... ar neatsisakyčiau atvažiuoti vienuolikai mėnesių į Bambergą? Į kūrėjų rezidenciją.

Tai būtų Bavarijos kultūros ministerijos apdovanojimas. Ar aš jį priimčiau?

Ar aš jį priimčiau?

Tai būtų išsigelbėjimas! Ste-buk-las!

Pabėgimas iš viso to pamišusio: grėžiančio, pjaunančio, kalančio pasaulio.

Ten, Bamberge, greičiau nei Lurde aš išsivaduočiau nuo savo drebėjimo, užmirščiau perforatoriaus grąžto garsą ir gal ką nors parašyčiau.

Ten juk už triukšmą jie moka toookias baudas!

Bent jau man taip čia atrodo.

Vienaip ar kitaip ten, Bamberge, bent jau niekas neįlūš pro lubas man dar gulint lovoje.

Sėdime mūsų arbatinėje, ir aš rodau savo Geriausiam Draugui rašytojų rezidencijos, į kurią mane kviečia nepažįstamas profesorius, nuotraukas.

Ta rašytojų rezidencija – tai barokiniai rūmai. Ar vila.

Mes draugaujam daugiau nei penkiolika metų, todėl, jeigu jau kam rodyti tuos barokinius rūmus ar tą vilą, tai jau tik jam. Rodau topiariumą, aptvertą akmenine tvora su skulptūromis ant viršaus, smaragdinę veją, prižiūrėtus rožynus ir skalaujantį rūmų fasadą kanalą.

Ir mėlyną dangų su rožiniais debesėliais virš jų.

Šalia sėdi mūsų draugas Advokatas ir irgi žiūri į paveikslėlius.

– Gali būti labai prabangus kalėjimas, – sako Advokatas. – Tikiuosi, gyvensi su langais ne į tą bjaurų sodelį, o kur nors į aklina, pilką tamsaus uždaro kiemo sieną.

– Visai gali būti, kad apskritai gyvensiu ne Rūmuose, – sakau, – o šiltnamyje šalia jų.

Šalia Rūmų iš tikrųjų stovi kažkoks įtartinas stiklinis pastatas.

Bet man tas pats.

Dėl gyvenamosios vietos Bamberge neturiu jokių iliuzijų.
Man svarbiausia, kad ten bus vokiška tvarka ir vokiška tyla.

Mano Geriausias Draugas sako, kad viskas, ką aš rašau, jam labai pri-
mena pornofilmus.

Jis sako, kad man nesvarbu nei aprašymai, nei pauzės, nei kokios
nors įžangos, nei personažų motyvai, nei konfliktai.

Aš iš karto, nieko nelaukdama, pradedu nuo dialogo.

O jeigu ne iš karto, tai iškart po pirmo sakinio.

Ir mano personažai susitinka knygoje tik tam, kad gerai...

Pasikalbėtų.

Jau prieš keturiasdešimt metų skaitydama kitų knygas visus aprašy-
mus aš praversdavau. Tai dabar už bausmę, už visus tuos keturiasde-
šimt metų aš turiu tų aprašymų į savo knygas prirašyti?

Aprašymai labai trukdo įsivaizduoti.

Na, aš galėčiau parašyti, kad Advokatas yra maždaug penkiasde-
šimties metų kaukazietiškos išvaizdos vyras su kaukazietišku požiūriu
į moteris.

Bet jeigu aprašinėsiu savo draugus ir draugų draugus, jų išvaiz-
dą, ūgį, svorį ir kūno sudėjimą, drabužius, batus, įpročius ir požiūrį į
moteris – net jei rašysiu visišką tiesą, o gal ypač jei rašysiu tik gryną
tiesą, – draugai nebenorės draugauti, o draugų draugai, susitikę gat-
vėje, nebebučiuos manęs į skruostą.

Draugai nėra daiktai, todėl negalima jų aprašinėti. Bet pakarto-
dama jų žodžius aš galiu kai ką apie juos papasakoti.

O be to, niekas taip nepadeda konfliktams nei dialogai, ypač jei
bent vienas iš herojų turi humoro jausmą.

Bet grįžkime prie Vokietijos.

Viena nedidelės modernios leidyklos savininkė – jos irgi dėl suprantamų priežasčių aprašinėti negaliu – man pasakoja: ji irgi pusmetį sėdėjo Vokietijoje „prie“ kažkokio universiteto. Turėjo stipendiją ar ką.

Ir tai buvo siaubingiausias jos gyvenimo pusmetis.

Jeigu neskaičiuosime skyrybų.